

Prebivalci in lastniki nepremičnin na Veliki planini se zavedajo naravnega, kulturnega, rekreativnega in gospodarskega pomena ter edinstvenosti te gorske planote - potrebo po ohranjanju tega bogastva, zato sprejemajo naslednji

Kodeks prebivalcev in obiskovalcev Velike planine

U V O D

1. člen

Prebivalci in obiskovalci Velike planine so zlasti:

- lastniki in najemniki koč
- vodje in člani turističnih in šolskih skupin
- posamezni obiskovalci in raziskovalci planine
- osebe, ki opravljajo servisna dela in oskrbujejo kočice ali so tam zaposleni oz. opravljajo delo

NAMEN KODEKSA

2. člen

Kodeks je namenjen:

- lastnemu zavedanju podpisnikov o pomenu Velike planine in potrebi po njenem ohranjanju vsega njenega bogastva
- ozaveščenju, informiranju in pomoči obiskovalcem pri ohranjanju pomena in vrednosti
- krepitvi dobrih odnosov in spoštovanja med nosilci gospodarskih in športno rekreativnih dejavnosti ter med vsemi obiskovalci planine
- spoštovanju lastnine in drugih pravic uporabnikov planine
- spoštovanju in načinu izvajanja zakonov in predpisov za okolja, kot je Velika planina
- usmerjanju uporabnikov koč pri sanacijah, obnovah in modernizaciji notranjosti koč v pogojih ohranjanja narave, krajine, običajev in neoviranja gospodarske dejavnosti na planini
- prevzemu soodgovornosti za ohranitev avtohtonosti Velike planine
- širjenju vrednot te planine in planinske kulture nasploh
- prevzemu pravice in dolžnosti, da prijavljajo kršitve
- dajanju pobud občini Kamnik, gospodarskim, planinskim in drugim organizacijam, da učinkovito aktualizirajo predpise in omogočijo izvajanje Kodeksa
- pripravi splošno dostopne informacije v priročni obliki, ki je na voljo ob nakupu karte za nihalko
- informiranju in ozaveščanju na vidnih mestih v javno dostopnih objektih na planini

TERITORIJI IN PODROČJA UPORABE KODEKSA

3. člen

Kodeks velja za celotno geografsko območje Velike planine – vključno z dostopi, zlasti pa za pašne in druge gospodarsko pomembne površine in objekte, na zemljiščih pripadajočih zasebnih in najetih koč turistov in izvajalcev različnih dejavnosti, na poteh in pri naravnih znamenitostih, ter v neokrnjeni naravi.

Kodeks zasleduje zlasti naslednja področja: ohranjanje narave, ohranjanje krajine, ohranjanje etnološke in druge starodobne dediščine, omogočanje gospodarske dejavnosti, odnose in sodelovanje med uporabniki planine in uporabo poti ter dovozov.

OHRANJANJE NARAVE

4. člen

Pri ohranjanju narave je pomembno, da je vsa Velika planina prostor s posebnim ekosistemom, da je rastna doba kratka, poškodovana narava se dolgo obnavlja, zdravo rastlinje varuje tla pred erozijo, nesnaga pa škodi tako naravi kot obiskovalcem. Avtohtone in pašne živali v svojem okolju potrebujejo nemotenost. Podpisniki tega Kodeksa se bodo kar najbolj približali naslednjim zavezam:

- da bodo v naravo čim manj fizično posegali - v primeru nuje, pa na mestih posegov odpravili posledice in takoj vzpostavili v prvotno stanje
- da ne bodo izkopavali ali zasipali jam in naravnih vrtač
- da ne bodo trgali ali presajali zaščitenega rastlinja
- da bodo zelišča nabirali le v količinah za osebne potrebe, nabiranje za komercialne namene je prepovedano
- da z vnosi tuje flore ne bodo posegali v avtohtone vegetacijske združbe
- da bodo nečiste tekočine shranjevali in odstranjevali na predpisani način in da ne bodo vnašali v naravo strupenih snovi
- da ne bodo uporabljali pesticidov, neekoloških barv in drugih kemičnih sredstev
- da bodo smeti odnašali v dolino ali jih odlagali na za to namenjena zavarovana mesta
- da bodo za pasje iztrebke, ki zaradi sestave lahko zdravstveno ogrožajo zlasti živino in otroke, uporabljali pravila, ki veljajo tudi v drugih parkih – lastnik mora biti opremljen (vrečka, lopatka) in jih je dolžan pobirati, ter odložiti tam, kjer je to primerno
- da ne bodo vznemirjali živali - psi in drugi ljubljenci bodo na vrvici - pašnim živalim se ne bodo približevali
- avtohtonih in pašnih živali ne bodo hranili, lovili, zadrževali v ujetništvu ali brez lovskega dovoljenja ubijali
- da bodo zunaj kurili le z lesom, pod nadzorom, v dobro zavarovanih kuriščih premera največ 50 cm in samo v brezvetrju, ter ne bodo uporabljali pirotehničnih sredstev
- da bodo upoštevali veljavno Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, po kateri Velika planina sodi v 1. območje, okoljevarstvena dovoljenja za onesnaževanje s hrupom niso izdana, zato ne bodo povzročali hrupa nad 40 dBA, glasbo bodo omejili na območje svoje parcele, strojne naprave pa bodo delovale v teh predpisanih mejah in zgolj v zato predpisanem času (ne preko dneva).

EOHRANJANJE KRAJINE

5. člen

Za Veliko planino je značila izjemna krajina, ki je vzdržala vihre večih stoletij. Oblikujejo jo pastirske in turistične koče, z oseki omejeni prostori ob kočah ter nepremična oprema znotraj oseka. Podpisniki Kodeksa bodo v največji možni meri:

- ohranjali krajino planine, zlasti obliko koče, materiale in obliko kritine (klan les - skodle), kot jo je v okviru avtentične urbanizacije ustvaril arhitekt Kopač, ter ne uporabljali kemičnih oz. nenaravnih premazov
- da bodo za naprednejše detajle (npr. naprave za sončno energijo, žlebove, dimnike, okna in polknice, ograje), upoštevali strokovna navodila z namenom videza avtohtonosti
- da bodo oseki v mejah velikosti parcele, plotovi okoli njih pa v stilu pastirskih osekov
- da bo prostor v oseku čim bolj skladen z naravo: tlakovanje, rastlinje, mize in klopi iz naravnih materialov, manjši objekti (roštilji, kurišča) pa diskretno zastrti in vključeni v naravo.
- da bodo škarpe integrirane v naravo, iz okoliških materialov in vsaj polovično prekrite s planinskim zelenjem
- da bo večje rastlinje na lastnikovi parceli po potrebi oblikovano, a ne prirezano kot živa meja
- da ne bodo posegali v krajino in naravo izven svoje lastnine

OHRANJANJE ETNOLOŠKE IN DRUGE STARODOBNE DEDIŠČINE

6. člen

Kulturna dediščina planine je za planino dragocena. Večji del sestavljata dve samobitni kulturi, to je starodobna kultura poletnih prebivalcev planine (pastirjev) in kultura zimskih (bajtarji). Podpisniki Kodeksa:

- spoštujejo tradicionalne verske, kulturne in etnološke manifestacije in običaje
- na podlagi vzajemnega spoštovanja in želja sodelujejo s pastirji in bajtarji
- ne vnašajo planini tujih kulturnih in etnoloških elementov
- spoštujejo tujo lastnino

OHRANJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

7. člen

Samo na Veliki planini neprekinjeno že stoletja deluje gospodarska dejavnost (pašništvo, mlekarstvo ipd.), ki je za obstoj planine, kot jo cenimo, bistvenega pomena. Zato podpisniki Kodeksa:

- podpirajo in ne motijo izvajanja dejavnosti in odpravljajo morebitne ovire zanjo
- ohranjajo ustrezen odnos do pašne živine in njenega življenjskega prostora in skrbijo, da je okolje za živino varno in zdravo
- spoštujejo zasebno lastnino in je brez dovoljenja lastnika ne motijo in ne uporabljajo, kar pričakujejo tudi od drugih za svojo lastnino
- spoštujejo fizične meje, ograje, objekte in naprave za to dejavnost

ODNOSI IN SODELOVANJE MED UPORABNIKI PLANINE

8. člen

Podpisniki tega Kodeksa se zavedajo, da imajo prebivalci in obiskovalci planine različne interese, prihajajo iz različnega okolja in imajo različno znanje in navade. Kakovostni odnosi so pomembni tako za razvoj kot za počutje, zato:

- vsaj moralno prevzemajo del odgovornosti za Veliko planino kot skupno dobro
- vzdržujejo redne stike, tako da na svoje dejavnosti, manifestacije in delovne sestanke vabijo tudi predstavnike drugih udeležencev
- s Pašno skupnostjo kot nosilko gospodarske dejavnosti vzpostavijo in vzdržujejo konstruktivno sodelovanje
- najmanj enkrat letno dajo pobudo za sestanek s predstavniki drugih dejavnikov na planini, ocenijo splošno stanje, uresničevanje tega Kodeksa in problematiko ter sprejmejo ukrepe in določijo nosilce
- ob pojavu problematike in ob novih projektih ipd. organizirajo posvet, upoštevajo mnenje drugih, težave pa rešujejo v duhu dobrega sodelovanja
- skrbijo za dobre medsebojne odnose in odnose znotraj lastne organiziranosti, gojijo solidarnost ter strpnost nasploh
- sprejemajo pravico in dolžnost, da na napačno ravnanje na ustrezen način opozarjajo tudi druge
- sprejemajo pravico in obveznost, da ozaveščajo organizatorje prirediteljev na planini

UPORABA POTI IN DOVOZI

9. člen

Uporaba motornih vozil škodi naravi, kazi planinsko krajino, je moteča in nevarna za obiskovalce, zato podpisniki tega kodeksa spoštujejo Uredbo o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju, razen za

servisne storitve, prevoze oviranih oseb in intervencije. Prevozi za dovoljene namene se lahko opravljajo z motornimi sanmi, osebnimi avtomobili, kombiji ali traktorji.

Servisne storitve so zlasti gradnja in vzdrževanje koč ter poti in oskrba koč. Motorni promet je dovoljen od ponedeljka do četrтка med 9. in 17. uro, ob petkih pa med 9. in 12. uro. Izven tega časa je dovoljen samo za nujna dela zaradi preprečitve škode.

Prevoz oviranih oseb s statusom invalida je dovoljen z vozili z nalepko za invalide, za druge osebe pa dovoljenje lahko izda pooblaščenec podpisnikov tega Kodeksa na podlagi dokumentirane pisne vloge za največ 2 leti in z možnostjo ponovne odobritve.

Pešci uporabljajo markirane poti.

Vožnja je dovoljena le po označenih poteh. Za morebitno škodo kot posledico vožnje izven poti ali na neustrezen način odgovarja povzročitelj, ki jo je dolžan takoj odpraviti. Po razmočenih ali poledenelih poteh ne vozimo. Zatravljene dostavne poti se 3 dni po dežju ali odjugi za vožnjo ne uporablja.

10. člen

Kadar se motorno vozilo zadržuje na planini več kot 2 uri, stoji na za to določenem mestu. V ta namen lastniki skupin koč utrdijo in označijo mesto za dve vozili. Mesto mora biti ustrezno izbrano, za objektom ali zastrto z zelenjem, da z razgledišč čim manj kazi krajino. Tla parkirišča se ozeleni, da takrat, ko je mesto prazno, ni vidno in da ne prihaja do erozije tal.

10. člen

Brez posebnega dovoljenja je prepovedana gradnja novih poti in cest. Lastnik koč lahko utrdi dovozno pot do lastne koč, če jo povsem prekrije z zelenjem, da ni vidna, ter ob ustrezni in občasni uporabi z vozilom ne poškoduje flore.

Zaradi varnosti in počutja so poti za motorni promet, za kolesarje in za motorne sani ločene in označene. Poti za kolesarje in sani niso dovoljene pešcem. Kolesar je izven označene kolesarske poti pešec, ki ob sebi lahko le peš vodi kolo.

Poti za kolesarje in motorne sani določi - odobri lastnik zemljišča skupaj s Planinsko zvezo (markacisti) ter predlagateljem oz. načrtovalcem take poti.

11. člen

Pristop h Kodeksu za svojo organizacijo ali interesno skupino s podpisom potrdi njen pooblaščenec.

Udeleženci pristopajo s pisno izraženo željo ali na povabilo.

Izstopajo s pisno izjavo.